

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМНИЦТВОМ**

НАУКОВИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСНИК

№ 41 (1)

Одеса – 2024

Науковий студентський вісник. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом, 2024. № 41 (1). 206 с.

Редакційна колегія:

Бабій О.М. (головний редактор), к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та організації підприємницької діяльності, декан ФЕУП

Балута Т. П. (заст. головного редактора), к.пол.н., ст. викладач кафедри філософії, історії та політології

Кошельок Г.В. (відповідальний за випуск), д.е.н., професор кафедри економіки підприємства та організації підприємницької діяльності

Доброва Н.В., к.е.н., доцент кафедри економіки, права та управління бізнесом

Орленко О.М., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та організації підприємницької діяльності, *помічник проректора з наукової діяльності студентів*

Петровська О.М., к.п.н., доцент кафедри управління персоналом і економіки праці

Старченко А.Ю., к.ю.н., ст. викладач кафедри економіки, права та управління бізнесом

Ковальська Н.А., к.е.н., ст. викладач кафедри загальної економічної теорії та економічної політики

Статті публікуються у авторській редакції

Науковий студентський вісник затверджено Вченою радою Одеського національного економічного університету 30 вересня 2020 року

РОЗДІЛ 4.

КАФЕДРА МОВНОЇ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

АБРАМОВА Д.В.,	164
СОЦІАЛЬНІ МЕДІА ЯК ІНСТРУМЕНТ КОМУНІКАЦІЇ В	
ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ: ПСИХОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ ТА	
МОЖЛИВОСТІ	
АСЄЄВА Х.І.	170
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО	
САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ	
АЗОВСЬКА Н.В.	173
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЧИННИКИ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ	
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	
ВІНЦЕВСЬКА З.В.	176
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПАТРІОТИЗМУ У ОСІБ	
ПРИЗИВНОГО ВІКУ	
ВІХТЄВА С.Д.	179
ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-	
ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ	
ПСИХОЛОГІВ	
ГРИЩЕНКО Н.М.	182
ЕМОЦІЙНО-НЕГАТИВНИЙ СТАН УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ	
ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ	
ГРОМОВА О.О.,	185
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ ТРАВМАТИЧНОГО	
СТРЕСУ ДІТЬМИ ТА ПІДЛІТКАМИ	
ДОРОШЕНКО М.В.	189
ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ	
НА РОЗВИТОК ТОЛЕРАТНОСТІ ТА ПОДОЛАННЯ СТЕРЕОТИПІВ У	
УЧНІВ ІЗ ТИПОВИМ РОЗВИТКОМ	
ЛЕВАКІН М.С.	192
ФАКТОРИ СТРЕСУ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ, ЩО	
ПЛИВАЮТЬ НА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
МАКУЩЕНКО Л.А.,	196
РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ НАВИЧОК КОМУНІКАЦІЇ У КЕРІВНИКІВ	
ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВ	
МАТВЄЄВА І.О.	201
ВПЛИВ ТЕМПЕРАМЕНТУ НА СТРЕСОСТІЙКІСТЬ	
У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ	
НАЗАРОВА В.В.	204
ВПЛИВ ВІЙНИ ТА ПАНДЕМІЇ НА СТОСУНКИ В ПАРИ	

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Постановка проблеми. Підготовка фахівців у галузі психології охоплює не тільки здобуття професійних знань, але й формування професійно-ціннісних орієнтацій, які стають основою для розвитку етичної поведінки та професійної компетентності. Ціннісні орієнтації психолога включають такі важливі аспекти, як повага до прав клієнтів, відповідальність, емпатія та готовність до безперервного професійного зростання. Тому вивчення психологічних чинників, які сприяють формуванню цих орієнтацій, є особливо актуальним у сучасних умовах, коли попит на психологічні послуги зростає.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Т. Яценко у своїх дослідженнях розглядає етичні аспекти професійної діяльності психолога як складову професійно-ціннісних орієнтацій. Публікації Л. Уманець і Т. Щербакової досліджують процес формування професійної ідентичності майбутніх психологів. Дослідження В. Власенка (2021) підкреслює важливість створення підтримувального навчального середовища, яке сприяє розвитку ціннісних орієнтацій у студентів [1-5].

Мета статті полягає дослідження ключових психологічних чинників, які впливають на формування професійно-ціннісних орієнтацій у студентів-психологів, а також аналіз того, як ці чинники впливають на процес розвитку професійної ідентичності під час навчання.

Виклад основного матеріалу. Професійно-ціннісні орієнтації в галузі психології охоплюють низку ключових аспектів, зокрема етичні принципи, професійну відповідальність, орієнтацію на потреби клієнта, готовність до постійного самовдосконалення та розвиток професійної компетентності. Формування таких цінностей у студентів-психологів залежить від багатьох чинників, зокрема від навчальної діяльності, особистісних характеристик та соціального відчуження [1, с.54].

До основних компонентів професійно-ціннісних орієнтацій у психології належать:

1. Етичні принципи та стандарти – збереження конфіденційності, уникання шкоди клієнту, професійна відповідальність.
2. Роль психолога в суспільстві – спрямованість на допомогу клієнту, емпатія, визнання його індивідуальних потреб.
3. Самовдосконалення – готовність до постійного професійного зростання та вдосконалення компетенцій.
4. Соціальна відповідальність – усвідомлення ролі психолога як фахівця, що працює на благо суспільства, покращення психічного здоров'я.

Психологічні чинники, що впливають на формування професійно-ціннісних орієнтацій:

1. Мотивація до професійного розвитку.

Мотивація є одним із головних факторів, що впливають на формування професійних цінностей майбутнього психолога. Студенти, які свідомо обрали професію через інтерес до допомоги іншим або внутрішню мотивацію до особистісного розвитку,

більш досвідчені до прийняття етичних принципів та орієнтованих на гуманістичні цінності. Зовнішні мотиви, такі як соціальний престиж або вплив батьків, зазвичай спричиняють менш глибоке засвоєння професійно-ціннісних орієнтацій [2, с. 104].

2. Особистісні характеристики.

Риси особистості, такі як здатність до емпатії, емоційна стабільність, досвідченість до саморефлексії, впливають на те, як майбутній психолог сприймає та інтегрує професійні цінності. Емпатія, як здатність розуміти та співпереживати емоціям інших, є ключовою рисою успішного психолога. Розвинена емпатія в майбутньому фахівці краще взаємодіяти з клієнтами, що сприяють засвоєнню цінностей, орієнтованих на клієнта, таких як повага до його гідності та індивідуальних потреб.

Саморефлексія також є чинником, що сприяє формуванню професійної ідентичності. Здатність до аналізу власних дій та професійної діяльності дозволяє студенту краще усвідомити власні мотиви та прийняти більш етичні рішення в роботі з клієнтами.

3. Формування професійної ідентичності.

Професійна ідентичність формується у всьому процесі навчання і практики, коли студент усвідомлює себе як фахівця у вибраній галузі. Важливу роль у цьому процесі виконують такі елементи, як:

- Самовизначення – розуміння своєї ролі як психолога, усвідомлення своєї професійної місії.
- Професійна самооцінка – здатність оцінювати власні професійні навички та компетенції.
- Етична поведінка – готовність дотримуватись етичних стандартів у професійній діяльності.

Чим глибше студент інтегрує ці елементи у своє професійне життя, тим чіткіше формується його професійна ідентичність [3, с. 162].

4. Роль навчального процесу та практики.

Навчальна діяльність, що охоплює як теоретичну, так і практичну підготовку, є чинником формування професійно-ціннісних орієнтацій. Навчальна діяльність, яка включає як теоретичну, так і практичну підготовку, є важливим чинником формування професійно-ціннісних орієнтацій. Це пов'язано з тим, що саме практична діяльність дозволяє студентам чи учням застосовувати теоретичні знання в реальних умовах, а це, в свою чергу, допомагає краще усвідомити цінність і значимість своєї майбутньої професії.

Теорія дає фундаментальні знання, тоді як практика розвиває навички, які є важливими для професійної діяльності, а також допомагає визначити особистісні пріоритети та цінності. Таким чином, поєднання цих двох складових підготовки сприяє формуванню усвідомлених професійно-ціннісних орієнтацій, що є важливим аспектом професійного становлення.

Практична підготовка дає студентам можливість отримати отримані знання в реальних ситуаціях, що краще зрозуміти етичні дилеми та розвинути навички прийняття рішень на основі професійних стандартів [4, с. 28].

Використання інтерактивних форм навчання, таких як рольові ігри, обговорення етичних ситуацій, моделювання психологічних консультацій, дозволяє студентам зануритися в професійний контекст і краще засвоїти етичні норми. крім того, участь у стадіях та практичних заняттях дозволяє студентам не тільки закріпити теоретичні знання, але й набути цінного досвіду взаємодії з клієнтами, що сприяє розвитку професійної компетенції.

5. Соціальний вплив і роль оточення.

Соціальне оточення студента – його навчальна група, викладачі, викладачі та професійна спільнота – також важливу роль у формуванні професійно-ціннісних орієнтацій. Взаємодія з іншими студентами, участь у професійних дискусіях, обговорення етичних питань у групах сприяють закріпленню професійних цінностей. Крім того, викладачі та викладачі служать прикладом для студентів, демонструючи етичні стандарти та відповідальність у професійній діяльності [5, с. 92].

Висновок. Формування професійно-ціннісних орієнтацій у майбутніх психологів значною мірою залежить від їхніх особистісних характеристик, таких як рівень емпатії, самооцінка, мотивація до професійної діяльності та здатність до саморефлексії. Ці характеристики є важливими для майбутньої ефективної практики психолога, оскільки вони впливають на глибину розуміння клієнтів та професійні підходи до їхніх проблем.

Створення підтримуючого навчального середовища сприяє формуванню позитивних ціннісних орієнтацій. Студенти вивчають етичні принципи, професійну відповідальність та значимість людської гідності, що є ключовими для їхньої майбутньої роботи. Викладачі та наставники відіграють важливу роль у цьому процесі, пропонуючи моделі професійної поведінки та цінностей.

Теоретична підготовка формує базові знання, однак саме практичний досвід, здобутий під час стажувань або практичних занять, допомагає студентам інтегрувати свої знання в реальні професійні ситуації. Це сприяє розвитку реалістичних уявлень про професію та формуванню цінностей, важливих для психологічної практики: повага до клієнта, прагнення до розвитку професійної компетентності та етичність у роботі.

Студенти, які мають внутрішню мотивацію до розвитку у професії, більш схильні до формування сильних професійно-ціннісних орієнтацій. У процесі навчання розвивається професійна самосвідомість – розуміння себе як психолога, свого місця у професії, а також значущість їхньої діяльності для суспільства.

Навчання майбутніх психологів відбувається у конкретному соціокультурному контексті, що впливає на формування їхніх професійних цінностей. Соціальні запити, культурні норми та етичні виклики сучасного суспільства можуть коригувати професійні орієнтації студентів, сприяючи адаптації цінностей до актуальних вимог професії психолога.

Отже, психологічні чинники відіграють ключову роль у формуванні професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх психологів. Вони включають особистісні якості, вплив навчального середовища, практичний досвід та мотивацію до професії. Усі ці елементи сприяють становленню професійної ідентичності та етичних принципів [5, с.93].

Список використаних джерел

1. Василенко Л.М. Професійні цінності у психологічній практиці: навчально-методичний посібник. Київ: Освіта, 2015. С. 45-67.
2. Петренко О.В. Мотивація у професійному становленні психолога: наукове видання. Харків: Вид-во ХНУ, 2017. С. 98-112.
3. Смирнова Т.П. Формування професійної ідентичності у процесі навчання: монографія. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2019. С. 150-172.
4. Бондаренко С.І. Емпатія та соціальна чутливість у професії психолога. Журнал практичної психології, 2020. №2. С. 23-34.
5. Ярошенко Л.В. Мотиваційні аспекти професійного розвитку психолога. Наукові записки кафедри психології, 2020. №4. С. 84-95.